

مطالبات سرگشاده به پارلمان و ستره محکمه افغانستان

با تقدیم احترام، اطلاعات و مطالبات آتی به مقامات عالیہ قضایی و قانون گذاری کشور غرض غور و بررسی تقدیم میگردد:

استخراج معدن مس عینک به قیمت نازلتر از ارزش آن در یک قرارداد سری و مخفی از جانب وزارت معدن به کمپنی چینایی به فروش رسانیده شده که در رسانه های انترنیتی خارجی به نشر رسیده است. ادعای مذکور از جانب وزارت معدن در الفاظ وبدون ارائه اسناد و ارقام رد گردید. در سال ۲۰۰۷ که قرارداد مس عینک با شرکت چینایی امضاء شد سر جمع قیمت مس عینک به قیمت همان وقت به فی کیلو پنج دالرتبادله و فروخته شده که سهم شرکت چینایی مبلغ یکصد ملیارد دالروسهم افغانستان تا ۲۵ الی ۳۰ سال، سالانه مبلغ ۴۵۰ ملیون دالرتخمین و تعیین گردیده است.

از جمله حجم خالص مس عینک که ۲۰ ملیون تن تخمین شده است سهم افغانستان ۱۱ فیصد سنجش و محاسبه شده و سهم شرکت چینایی ۸۹ فیصد تعیین گردیده است. این فیصدی ها با ستندارد جهانی مقایسه شود که وزارت معدن مس عینک را ارزانتر فروخته است و یامطابق ستندارد جهانی! **اشتباه دیگری** را که وزارت معدن مرتکب شده که سر جمع سهم مس خالص افغانستان را به قیمت فی کیلو پنج افغانی بفروش قطعی رسانیده. از سال ۲۰۰۷ تاریخ عقد قرارداد تا امروز در قیمت مس در جهان

در حدود پنجاه فیصد افزایش بعمل آمده که پنجاه ملیارد دالر میشود که این مفاد اضافی بین افغانستان و شرکت چینیایی باید مناصفه تقسیم شود که ۲۵ ملیارد آن به شرکت چینیایی و ۲۵ ملیارد آن به افغانستان داده شود. در آینده ها هم بدین منوال محاسبه صورت بگیرد. حقیقت این است که قرارداد مذکور بصورت یکجانبه به نفع چین عقد و امضاء شده است. وزارت معدن هر قدر انکار بکند، قرارداد را پنهان کرده میتواند اما حقایق را پنهان کرده نمیتواند و از مسئولیت هم بری شده نمیتواند. بخاطر همین ترس و هراس قرارداد مس عینک را از مردم مخفی و پنهان نگه میدارند. چون محتویات و شرایط قرارداد سری نگه داشته شده نمیتوان بصورت دقیق نفع و ضرر آنرا محاسبه و سنجش کرد. همچنان ادعا شده که در معامله قرارداد مس عینک ملیون ها دالر ته و بالا شده. تنها وزیر معدن سابق مبلغ ۳۰ ملیون دالر حق المضاء قرارداد را در دویی دریافت کرده است. پیدا کردن راست و دروغ این ادعاها از وظایف ارگانهای دولت افغانستان میباشد. **خداکند که سایر معادن افغانستان با عجله در دوره دولت فاسد به عین منوال عقد قرارداد و فروخته نشود.**

آنچه مسلم است که محتویات و شرایط قرارداد مذکور تا هنوز سری نگه داشته شده و به دسترس و اطلاع نمایندگان ملت و بخصوص نمایندگان مردم ولایت لوگر گذاشته نشده است. افواهایی شنیده میشود که معدن مس عینک بصورت سرباز استخراج میشود که خطرات، خسارات، اضرار و بربادیهای فاجعه آمیز را در طویل المدت برای مردم ولسوالی محمداغه ولایت لوگر در قبال خواهد داشت.

استخراج سرباز معدن مس نسبت به استخراج زیرزمینی بیشتر خاکهای زراعتی را مسموم ساخته، آبهای جاری و زیر زمینی را ملوث میسازد و هوا و محیط زیست را آلوده میسازد که باعث تولید امراض صعب العلاج، امراض سرطانی و مرگ های بی وقت میگردد. صحت و زندگی مردم، سایر زنده جانان زمینی، دریایی و پرندگان، زمین های زراعتی و لسوالی محمداغه را به خطرات جدی مواجه میسازد. بخصوص در اثنای استخراج و پروسس مواد معدنی مقدار وسیع سلفر تولید میشود که با اکسیجن و هوا تعامل نموده به حیث موافضله به هوارفته با بخارات آب و باران تعامل کرده تیزاب سلفر، مواد سمی، کشنده و مواد رادیو اکتیف تولید مینماید که هوا، آبهای زیرزمینی و نوشیدنی و لسوالی محمداغه، آب دریای لوگر و کابل را آلوده و مسموم میسازند. استخراج سرباز معدن مس آسان تر، سریعتر و با مصارف کمتر انجام میشود که به منفعت کمپنی چینایی میباشد. اما خطرات و اضرار استخراج سرباز نسبت به استخراج زیرزمینی به محیط زیست و مردمان محل که در نزدیکی معدن مس و در امتداد و اطراف دریای لوگر و دریای کابل زیست مینمایند بمراتب بیشتر است که به ضرر مردم افغانستان تمام میشود. مواد جانبی دیگر که در معدن مس وجود دارد و بنام فلزات و عناصر ثقیله یاد میشود که تعداد آنها به بیست و پنج عنصر میرسد که از جمله آنها از ارسنیک، کوبالت، جست، سرب، سیماب، آهن، طلا، نقره و غیره نام برد. تعاملات ۲۵ عنصر و فلز جانبی در جریان ذوب مس با اکسیجن، سلفرو آب به مواد کشنده و سرطانی تبدیل میگردد. ذرات بیشتر آن در فضله و تفاله های

معدنی که تپه های بزرگی را به ارتفاع بیش از ۸۰۰ متر و ساحه بین ۲۰ تا ۳۰ کیلومتر مربع را احتوا خواهد کرد در اطراف معدن مس تشکیل میدهد. بعد از ۲۵ الی ۳۰ سال استخراج معدن مس، گودال بزرگ و عمیقی بجا میماند که عمق آن بین ۱۵۰۰ متر تا ۲۰۰۰ متر پیش بینی میشود که وسعت آن در حدود ۱۶ تا ۲۰ کلومتر مربع خواهد بود. **این گودال در جیولوجی بنام گودال**

زهری یاد میشود و بمرور زمان با آب پُر میشود. زمانی که ارتفاع آبهای داخل گودال بلند تر از عمق آبهای زیرزمینی گردد به آبهای زیرزمینی سرایت میکند. تعاملات جیولوجیکی در آن بیش از صد مرتبه سریعتر شده و مقدار بیشتر عناصر ثقیله در آب گودال منحل میگردد. مقدار این فلزات زهری با گذشت زمان در آب گودال افزایش یافته و زهریت آنرا بحدی میرساند که نه تنها سبب ایجاد امراض خطرناک به مردم ماحول معدن میشود بلکه میزان مرگ و میر در منطقه را افزایش میدهد و آبهای زیرزمینی و زمین های زراعتی را متداوماً مسموم میسازد. اگر این تپه ها و گودالها مصئون ساخته نشوند باعث گسترش امراض تنفسی، قلبی، خرابی گرده ها، صدمه های دماغی، امراض سرطانی و تولدات ناقص اطفال را برای طویل المدت در مناطق همجوار معدن وسعت میبخشد.

کدام مرجع خسارات وارده به مردم را تلافی و جبران خواهد کرد؟ بعد از ختم استخراج معدن گودال عظیمی که بوجود میاید توسط کی با مصئونیت کامل بسته میشود و عاری و مصئون از انتشارات مواد مضره و مواد رادیو اکتیف ساخته میشود. مصارف آنرا کی میپردازد. همچنان تپه های بزرگی که از تفاله

و مواد فضله معدنی ناشی از استخراج و ذوب مس و سایر فلزات جانبی و خاکستر ذغال سنگ در ساحه وسیع زیست مردم تشکیل میشود و دارای مواد مضره گوناگون میباشد. برای پوشش و **جلوگیری** از نشر موادمضره آن چه تدابیری در قرارداد گرفته شده است و توسط کی کنترول میشود که خطرات انتشار مواد مضره آن رفع و دفع گردیده باشد که در آینده به محیط زیست و صحت مردم صدمه و آسیب نمیرساند.

حدث زده میشود که آب مورد نیاز استخراج و ذوب مس از آب های زیرزمینی و لسوالی محمداغه و لایت لوگراستفاده میشود. آب اشامیدنی و زراعتی ملکیت شخصی باشندگان و لسوالی محمداغه میباشد. آب منبع اصلی و اساسی زندگی است غیر از خود مردم هیچ مرجع دیگری بشمول دولت حق و صلاحیت ندارد که آب مردم را به شخص سوم به رایگان بدهد و یا بفروش برساند. مردم لوگر خود آب کافی ندارند. زمین های شان از کمبودی آب لامزروع مانده. استفاده پروژہ مس عینک از ابهای زیر زمینی موجب خشک شدن آب دریا, چشمه ها و کاریزها خواهد شد. حاصلات زراعتی را شدیدن متأثر میسازد. برای جبران خسارات چنین رویدادها در قرارداد چه تدابیر پیش بینی شده است. چنین خسارات را دولت افغانستان میپردازد یا شرکت چینایی. و یا مردم مظلوم لوگرانرا باید و شاید متحمل شوند, بسازند و بمیرند. **پنهان کاری** قرارداد مس عینک مردم لوگر را مشتبه ساخته است که در آن رازی نهفته باشد که محیط زیست و زندگی مردم را در آینده ها به تباهی و دربدری بکشاند که وزارت معدن از افشاء آن

ترس و هراس دارد. کارکنان وزارت معدن باید بدانند که مس عینک ملکیت عامه است نه ملکیت اشخاص. ملکیت مردم را در معاملات پنهانی به شرکت های خارجی به پول نقد و به ارزش نازلتر به فروش قطعی رساندن یک عمل غیر قانونی و ضد منافع ملی میباشد.

ارزش پول در سطح جهان روزتاروز نزول میکند اما ارزش مس صعود کرده میرود. خسارات و اضرار این معامله و قرارداد مخفی را کی خواهد پرداخت؟

آقای عادل و یا آقای شهرانی وزرای معدن افغانستان.

در برابر دریافت امتیاز استخراج معدن مس عینک به ارزش بیش از ۱۰۰ میلیارد دالر، شرکت چینیایی هم متعهد شد که ۳ میلیارد دالر در ایجاد تأسیسات، خط آهن الی بندر تورخم، شیرخان بندر ویا حیرتان، ساختمان دستگاه برق حرارتی به ظرفیت ۴۰۰ میگاوات سرمایه گذاری مینماید. باید این سرمایه گذاری ها ملکیت مشترک در قرارداد قید میشد که بعد از ختم سی سال دستگاه تولید برق و خط ریل به افغانستان رایگان تسلیم داده میشد. زیرا عاید افغانستان نسبت به ارزش حقیقی مس عینک بسیار ناچیز است. بر علاوه سرمایه گذاری ۳ میلیارد دالر، برای آغاز و ختم استخراج معدن مس عینک و بسته کردن مصئون گودال عظیم و پوشش مصئون تپه های بزرگ توفاله مس و سایر فلزات و خاکستر ذغال سنگ و جبران خسارات محیط زیست و جبران اضرار صحت و ملکیت مردم مبلغ ۸۰۸ میلیون دالر اضافی پیش بینی شده بود که طور پیشکی و نقد بحیث

تضمین به حساب دولت افغانستان باید قبل از آغاز استخراج معدن مس تادیه میشد. مبلغ مذکور در اوایل بحیث تحفه و جایزه از جانب شرکت چینیایی تبلیغ و قلمداد میشد که مردم را در برابر قرارداد غیر شفاف خوش بین بسازند. در این اواخر یادی هم از مبلغ ۸۰۸ ملیون دالر نمیشود. معلوم نشد که این پول به حساب دولت افغانستان تادیه شده و یا به حسابات اشخاص تادیه شده است. باید پارلمان و ستره محکمه موضوع راجستجو و بررسی نمایند که مبلغ ۸۰۸ ملیون دالر به کدام حساب بانکی تادیه و یا به امانت گذاشته شده است. اگر آبهای زیرزمینی و دریای لوگر با مواد مضره ناشی از استخراج و ذوب مس آلوده شود که میشود تمام محلات را در مسیر دریای لوگر و کابل الی تورخم آلوده خواهد ساخت که ضرر و زیان آن نسبت به سر جمع عواید مس عینک بمراتب بیشتر خواهد بود. آیا این خطرات قبل از عقد قرارداد مس عینک ارزیابی شده است. کی تضمین میکند که چنین اتفاقات و خسارات واقع نخواهد شد!

ما از مقامات عالی قضایی و پارلمانی میخواهیم که متن کامل قرارداد مس عینک که با کمپنی چینیایی امضاء شده است در اختیار مردم لوگر گذاشته شود. تا مردم بتوانند شرایط قرارداد مس عینک را با دقت مطالعه و بررسی نمایند که کدام تدابیر امنیتی، حفاظتی و حمایوی بخاطر حفاظت محیط زیست، حفاظت از صحت مردم، حفاظت از زمین ها و حاصلات زراعتی و حفاظت از آبهای نوشیدنی و زراعتی در قرارداد پیش بینی شده است و یا خیر! هر پروژه جدید معدنی و صنعتی که محیط زیست، زندگی و اقتصاد مردم را بمخاطره بیاندازد برای

جلوگیری و جبران خساره آن از جانب دولت ها تدابیر و قایوی
حمایوی و حفاظتی گرفته میشود. وزارت معدن و کمپنی چینایی
چه تدابیر قانونی را در این موارد در قرارداد گنجانیده اند. زیرا
این موضوع به حیات و ممانت نسلهای موجود و نسلهای آینده
مردم لوگراتباط میگیرد. به مردم ما باید اطمینان و تضمین داده
شود که جلوگیری از خسارات گرفته میشود و یا جبران
خساره میشوند.

کشف شهر باستانی با آثار فرهنگی و آثار عصر قدیم فلز برنجی در طبقه بالایی معدن مس عینک

آثار محدود تاریخی که بالای معدن مس عینک دیده میشود، باستان
شناسان افغان و جهان رفتند که آثار مذکور را از خطر استخراج
سرباز معدن مس نجات داده به محل مصئون و یا موزیم انتقال
بدهند. در حین کاوش ها بالای محل معدن مس عینک شهر
بزرگی که ۲۶۰۰ سال قدامت تاریخی دارد کشف گردید. باستان
شناسان افغانی، فرانسوی و امریکایی مدت سه ماه بالای ان کار
و حفریات کردند صرف ده فیصد ساحه را کشفیات کردند.
در یافتند که عمارات، تأسیسات، معابد، مجسمه ها، مرکز صنعت
کاری، تجارت و تبادل اموال و سایر آثار فراوان تاریخی در لایه
اول آن وجود دارد. در زیر لایه شهر باستانی تمدن بودایی آثار
باستانی قدیم تر عصر فلز برنجی هم وجود دارد که قدامت تاریخی
آن به ۵۰۰۰ سال میرسد. اهمیت و ارزش تاریخی و اقتصادی
این مجتمع تاریخی نزد باستان شناسان افغانستان و جهان
بخاطری بر ازنده تجسم یافته است که بحیث شهر پیشرفته با
تسهیلات لازم و به حیث مرکز داد و ستد و استراحت گاه

کاروانهای تجارتي بين شرق و غرب و شمال و جنوب در مسير راه ابريشم قرار داشت که از جمله مجتمع آثار منحصر به فرد در جهان شناخته شده است. برای انکشاف صنعت توریزم در طویل المدت از اهمیت ویژه برخوردار است که عاید آن کمتر از عاید مس عینک خواهد بود و مفیدیت آن بیشتر است و هیچ ضرری به محیط زیست و صحت مردم نمیرساند. مردم لوگر نمیخواهند که این میراث فرهنگی و تاریخی شان محو نابود شود. باستان شناسان افغانی، فرانسوی و امریکایی در مدت سه ماه ده فیصد آنرا حفريات کردند و دریافتند که ساحه مذکور آنقدر وسیع و غنی است که در حدود ده سال رادر برمیگیرد که متباقی نود فیصد آن بصورت فنی حفريات شود. با استخراج سرباز معدن مس عینک مجسمه های غیر قابل انتقال و سایر آثار ثابت ده فیصد کشف شده و نود فیصد حفريات نشده همه محو نابود میگردند که یک ضایعه بزرگ فرهنگی باستانی و تاریخی خواهد بود. یک ژورنالست باستان شناس خارجی تخریب این مجتمع باستانی را بدتراز پرتاب بم اتموم مقایسه کرده است. باید جلو محو و بربادی آن گرفته شود و یک راه حل معقول برای آن پیدا شود که هم لعل بدست آید و هم یار نرنجد. در عوض مس عینک، میتوان سایر معادن مس کشور را با شرکت چینیایی عقد قرارداد کرد و آثار باستانی و تاریخی مس عینک را نجات داد. با مخفی نگه داشتن قرارداد مس عینک نه مشکل حل میشود و نه خطرات و اضرار استخراج سرباز معدن رفع و دفع میشود. بلکه مردم در ابهام و تاریکی گذاشته میشوند که از خصلت دولت های فاسد است.

تا زمانی که قرارداد مس عینک به دسترس مردم لوگر گذاشته نشود و به مردم تضمین جبران خسارات داده نشود و خطر بربادی آثار تاریخی رفع نشود استخراج مس عینک به تعویق انداخته شود و هر دو ملکیت معدنی و باستانی عامه تحت مطالعه مجدد و بررسی علمی، فنی و اقتصادی قرار داده شوند. بعد از ارزیابی مجدد با در نظر داشت مفاد و ضرر و خطرات مالی و جانی که متوجه مردم و ارزش های آثار تاریخی می گردد درباره آن تصمیم عادلانه و مسئولانه اتخاذ شود که نه سیخ بسوزد و نه کباب.

مطالبات مردم لوگر:

- آثار باستانی مس عینک از تخریب نجات داده شود و در عوض آن سایر معادن مس با شرکت چینیایی عقد قرارداد شود.
- اگر دولت افغانستان در برابر شرکت چینیایی دهن اش پُر از آب است و چیزی گفته و کرده نمیتواند. باید شرکت چینیایی و ادار ساخته شود که استخراج معدن مس عینک را از طریق استخراج زیرزمینی آغاز و انجام بدهد. تا از تخریب آثار باستانی، محیط زیست و صحت مردم تا حدی جلوگیری شده باشد.
- نقل قرارداد مس عینک به مردم لوگر داده شود.
- مبلغ ۸۰۸ میلیون دالر تضمین جبران خسارات محیط زیست از جانب حکومت فاسد حیف و میل نشود و یا به کدام مدرکی دیگری بمصرف رسانده نشود بلکه در یک حساب بانکی بطور امانت گذاشته شود که در آینده ها برای جلوگیری از مصاب شدن محیط زیست و جبران خسارات مردم استفاده شده و جبران خساره شوند. زیرا ساحات وسیع و لسوالی محداغه و دوطرف دریای

لوگر و کابل تا تورخم آسیب پذیر میباشند که برای جبران خسارات آن مبلغ ۸۰۸ میلیون دالر کفایت نمیکند.

- مردم لوگر آب کافی ندارند. آب مورد نیاز پروژه استخراج معدن مس از دیگر منابع تدارک شود.

- در جریان استخراج معدن، باستان شناسان و نماینده مردم لوگر در ساحه حاضر باشند تا بقایای آثار تاریخی را جمع آوری و از تخریب نجات بدهند.

- باید خاکها، سنگها و تفاله هایکه تپه های مصنوعی در اثر کندن کاری معدن ساخته شده به گودال عمیق زهری دوباره جا بجا و گودال مذکور پُر و مملو شود و سطوح خارجی آن از انتشار و سرایت مواد زهری و رادیو اکتیف مصئون ساخته شود.

در شرایط حساس کنونی کشور که رئیس جمهور در حالت تزلزل بسر میبرد و حکومت به فساد، رشوت و چور و چپاول مصروف هستند خلاء قدرت و عدم ثبات رهبری سیاسی و اداری بر کشور ما مستولی گردیده است. در چنین اوضاع و احوال، پارلمان و ستره محکمه در موقف واحد و مشترک بحیث نمک اجتماع میتوانند همه فساد اداری و بوی مفاصد اجتماعی را منزه و پاک سازند و به حیث مقتدرترین مرجع قضایی، حقوقی و قانونی از منافع ملی و دارایی های عظیم معدنی افغانستان حفاظت و حراست نمایند و نگذارند که مهره های فاسد حکومت در پست های مختلف بر سر نوشت کشور ما بازی کنند. اعمال قوه اجراییه را تحت کنترل و نظارت خود بگیرند و از عقد قراردادهای مخفی معادن افغانستان جلوگیری نمایند. خلی قدرت در کشور را

پُر نمایند. میتوانند کنترل و حاکمیت کشور را تحت نظارت داشته باشند و نگذارند که اوضاع کشور از کنترل خارج شود و به انارشی سقوط نماید. با احترام، گروپ مهاجران لوگرداروپا

مأخذها:

مضمون تحلیلی و علمی تحت عنوان پیامدهای نامیمون استخراج مس عینک از دیدگاه جیولوجی، منتشره روز جمعه ۱۲ آبان ۱۳۹۱ در سایت خاوران. نویسنده: استاد انجینر عبدالصبور فروزان. و سایت های آتی انترنیتی:

<http://www.wfbytoday.org/activities/buddhist-youth/global>

<http://www.businessinsider.com/mes-aynak>

<http://www.gadling.com/2012/11/28/mes-aynak>

<http://edition.cnn.com/2012/09/22>

<http://www.unesco.org/new/en/kabul/about>